

Henri Pozzi
Szemelvények Henri Pozzi műveiből

Henri Pozzi francia publicista 14 évvel Trianon után bejárta "a jog békéje" alapján átrendezett Európát és figyelmeztetett: "La Guerre Revient..." - a háború visszatér. A Századunk bűnösei című kötetében dokumentumokat tár olvasói elé, és mint a könyv előszavában írja: "az okiratokból mind jobban kibontakozik a háború előtti, alatti és utáni időkre vonatkozó igazság." A XX. század utolsó évtizedének határokat átrendező eseményei - a Szovjetunió szétesése, a balti államok és Ukrajna elszakadása, Csehszlovákia szétválása, a német egyesítés, Jugoszlávia felbomlása, az elhúzódó balkáni háborúk - Henri Pozzi igazságát bizonyítják.

A HÁBORÚ VISSZATÉR...

Szemelvények

...Tanulmányutaim során, amelynek eredményeit itt elmondom, s amelyeknek részletei már megjelentek a "L'Oeuvre", a "L'Echo de Paris" és a "Je suis partout" hasábjain, soha, egy pillanatra sem volt szándékom állást foglalni a csehek, románok, vagy szerbek mellett vagy ellen, sem a horvátok, macedónok vagy magyarok mellett vagy ellen.

Én csupán arra igyekszem rámutatni, hogy tizennégy évvel a jog békéje után hová jutottak a viszonyok Európa felerészében és miért jutottak ide. (11. old.)

Mindarról, amit itt - minden szót megfontolva - megírtam, a legkisebb tényről is, a legkisebb bizonyítékról is, a helyszínen győződtem meg azon a hosszú európai körutazásomon - amely a háború óta az ötödik volt - Zágrábtól Üszkübig, Szófiától Belgrádig, Szalonikitől Budapestig. Mindazt, ami ebben a könyvben található, magam láttam, magam állapítottam meg, és ugyanazt láthatja és megállapíthatja akárki, aki oda megy, ahol én jártam. (...)

Ha az ember az igazságnak csak egy kis részletét is megismeri, és ha ennek az igazságnak a fel nem ismerése az övéinek ártalmára lehet, akkor nincs joga azt ki nem kiáltani - történjék bármi azzal, aki kimondja. (11-12. old.)

A népek szabad önrendelkezési jogának és a nemzeti kisebbségek vallási, gazdasági és kulturális védelmének nagy elveit, amelyeket a négy szövetséges hatalom hirdetett és otthonában gondosan tiszteletben is tart, Közép-Európában és a Balkánon durván megsértették és lábbal tiporják ma is. (...)

Mi van a nemzeti kisebbségek védelmével? Mi van az ő kulturális, gazdasági és politikai jogaik tiszteletben tartásával és biztosításával? Mi van a szabadság és igazság biztosítékainak épségben tartásával, amelyek pedig be vannak iktatva abba a saint-germaini szerződésbe, amely hivatva lenne a legyőzötteket megoltalmazni új gazdáik minden elnyomásának, erőszakosságának és önkényének lehetőségétől?

Alább látni fogjuk, mi lett mindezekből.

Ahhoz, hogy a kormányok, amelyek röstellték hódítási céljaikat bevallani,

az általuk aláírt formális kötelezettségeiket holt betűkké változtassák, nem kellett egyéb, csak az, hogy a fennhatóságuk alá jutott nemzeti kisebbségeket "visszanyert nemzetbeliek"-nek kereszteljék. Így járt el Szerbia Macedóniában, amelyet magához csatoltatott.

Más esetekben felségjogaik érinthetlenségére hivatkozva röviden és egyszerűen megtagadták azoknak a rendszabályoknak - az új szerzeményű területeken - való alkalmazását, amelyek a békeszerződésekben elő vannak írva. Ezt az eljárást alkalmazta Románia az erdélyi és bukovinai magyar és német alattvalókkal, Csehszlovákia pedig a tótokkal, ruténekkal és magyarokkal szemben. (14. old.)

Sem a csehek, sem a szerbek, sem a románok, sehol, semmi körülmények között, semmiféle módon nem teljesítették a kötelezettségeiket a 14 év alatt. (15. old.)

Jugoszlávia, amely a horvát, macedón, magyar, szlovén és dalmát területek bekebelezése révén a győzelem jegyében született, s mely tíz évig a Szerb-Horvát-Szlovén királyság nevét viselte - mostanában (1934.) nehéz időket él át. (25. old.)

Horvátország és Szlovénia egyik végétől a másikig nincs egyetlen egy szlovén, egyetlen horvát sem, aki fegyvert vagy egyenruhát viselne. (...) Ámde több mint egyharmada a jugoszláv katonáknak vagy horvát, vagy szlovén, de szolgálati idejüket valamennyien hazájuktól távol töltik el. (29. old.)

A szerb-horvát viszály Jugoszlávia létét veszélyezteti.

Jugoszlávia eltűnik Európa térképéről abban a pillanatban, mihelyt a horvátok és szlovének elválnak a szerbektől. (37. old.)

A ma (1934.) uralmon lévő pánszerbek szemében minden, ami jugoszláv, az szerb és ami nem akar szerb lenni, azt kényszeríteni kell rá, vagy meg kell semmisíteni. (97. old.) [Mint a kilencvenes évek balkáni háborúiban. A szerk.]

A háborúban legyőzött államok közül egyiket sem sújtották olyan kegyetlenül, egyikre sem raktak annyi erkölcsi és anyagi terhet, mint Magyarországra.

Magyarországot nem büntették.

Magyarországot kivégezték.

Területe 282.870 négyzetkilométerről 91.114-re apadt. Lakossága 19 millióról 8 milliónál is kevesebbre.

Területét és lakóit az utódállamok egymás között az alábbiak szerint osztották föl:

Románia 102.782 négyzetkilométert kapott 5.270.000 lakossal. A lakosoknak több mint a fele - 2.820.000 - nem román.

Csehszlovákia 62.937 négyzetkilométert verekedett ki magának 3.600.000 lakossal. Az elszakított területeken 20.000-nél jóval kevesebb a cseh.

Szerbia Horvátországon kívül 20.956 négyzetkilométert, 1.600.000 lakossal juttatott magának. A lakosok közül 360.000 volt a szerb.

Szántóföldjeinek kétharmadát, vas- és szénbányáinak négyötödét, só- és rézbányáinak összességét, erdeinek és szőlőinek háromnegyed részét vesztette el Magyarország.

Elvesztette haszonállatainak kétharmadát, vasúti fővonalait, összes jó

karban lévő vasúti kocsijait.

Hegyvidéke és összes folyóinak felső folyása a csehek és románok kezébe került, így elvesztette összes vízi erőműveit is.

A csehek, akik mindenáron el akarták érni Magyarország politikai és gazdasági teljes tönkretételét, keresztülvitték, hogy Burgenlandot [Lajtabánság. A szerk.] odaítéljék Ausztriának.

Így tehát a felosztásból még Ausztria is kapott 5.055 négyzetkilométert, 400.000 lakossal, akik közül 200.000 nem osztrák. (189. old.)

Soha a történelemnek nem volt még ilyen torz békéje, mint a "jóvátétel és ésszerűség" 1920-i békéje. Ezen megállapításomban kiváló társaság osztozik. (195. old.)

De Monzie írja 1923-ban: "A történelem lélekbúvárai sohasem fogják tudni megérteni, hogy történhetett meg az, hogy ugyanazon férfiak, akik a fajok és nemzetiségek jogainak tiszteletét hirdették, a magyaroktól olyan városokat, falvakat vettek el, amelyeknek lakossága csak magyarul beszélt, szintiszta magyar eredetű és szívében, gondolkodásában is csak magyar. Milyen ördögi szellem indította például a határkijelöléssel megbízott szakértőket arra, hogy a cseheknek juttassanak olyan területet, amely alatt a magyar vállalatoknak meghagyott bányák aknáit húzódtak?" (...)

[De Monzie, Anatole, francia politikus, 1925-től fogva több ízben volt miniszter. A békeszerződések után megszervezte a magyarbarát francia képviselők csoportját. A trianoni békeszerződést mindig elítélte, többször megfordult Budapesten. A szerk.]

Millerand elnökölt azon a tanácskozáson, amelyre a szövetségesek vezető politikusai átruházták megbízatásukat. A nagykövetek tanácsa 1920. május 6-án a békeszerződés szövegét elküldötte a magyar kormánynak. Ugyanekkor Millerand elnök sajátkezű levelében értesítette, hogy: "...ha a helyszíni vizsgálat alkalmával felmerülne annak szükségessége, hogy a szerződésben megjelölt határvonalak megváltoztassanak, és ha a határkijelölő bizottságok úgy találják, hogy a szerződés megállapításai bármely ponton valami igazságtalanságot tartalmaznak, Magyarország emiatt a Nemzetek Szövetségéhez fellebbezhet. A Szövetkezett és Társult Hatalmak egyetértenek abban, hogy a Nemzetek Szövetsége az érdekelt felek rendelkezésére áll abban az irányban, hogy barátságos szabályozással elérhetőek legyenek a helyreigazítások. Mindazok, amelyeket a bizottságok kívánatosnak tartanak..." (196. old.)

[Millerand, Alexandre Etienne, francia politikus, több ízben miniszter, 1920-ban miniszterelnök, 1920-tól 1924-ig köztársasági elnök, majd a szenátusban a jobboldal vezére. Az említett Millerand-féle kísérőlevél a trianoni békeszerződésre vonatkozó jegyzékváltás során a magyar főjegyzékre adott antant választ közlő, azt kísérő 1920. május 6-án kelt Millerandtól, mint a nagykövetek tanácsának elnökétől származó levél. Ez számol avval a lehetőséggel, hogy a trianoni határ "esetleg nem felel meg mindenütt teljesen a néprajzi vagy gazdasági kívánalmaknak. A helyszínen megejtett vizsgálat esetleg szükségessé fogja tenni, hogy egyes helyeken a szerződésben megállapított határt áthelyezzék." Az így kilátásba helyezett revíziós lehetőségre figyelemmel fogadta el Magyarország a trianoni békeszerződést, melynek helyes értelmezéséhez

a trianoni békét becikkelyező 1921. XXXIII. tc. 2. szakasza szerint ez a Millerand-féle kísérőlevél és válaszirat is figyelembe veendő. A szerk.]

A Millerand-féle levéllel egyidőben a nagykövetek tanácsa titkos utasítást adott a Nemzetek Szövetségének, hogy (...) ne bolygassák azokat a határokat, amelyeket Trianonban emlékiratok és okmányok alapján állapítottak meg. Ezt az utasítást a Nemzetek Szövetségének lapja 1922-ben nyilvánosságra is hozta. Lloyd George - 1928-ban az alábbiak szerint ítélkezett: "Mindazok az okmányok, amelyeket a béketárgyalások alatt bizonyos szövetségeseink elének terjesztettek, hazugok és megtévesztők voltak. Mi hamisítványok alapján határoztunk." (...) A határkijelölő bizottságok sohasem értesültek a Millerand-féle levélről, amelyből irányítást kellett volna meríteniök. (197. old.)

[Lloyd George, angol államférfi, többször miniszter, majd a háborús kabinet miniszterelnöke. A békekonferencián a "big four"-nak, a "négy hatalmas"-nak egyike. Igyekezett az antant kis szövetségeseinek túlzó követeléseit mérsékelni. A békeszerződések ellen 1927-től kezdett harcolni. Kiadott visszaemlékezéseiben leleplezte a béketárgyalások kulisszatitkait. A szerk.]

Charles Daniélou, aki a francia parlamentben a trianoni békeszerződés előadója volt, 1921-ben a következőket írja: "A kis szövetségesek mindennap új kívánságokat terjesztettek elő. Mindennap mélyebbre és mélyebbre hasítottak bele Magyarország ezeréves testébe. Az a határ, amelyet kezdetben Masaryk követelt a csehek nevében, teljesen néprajzi határ lett volna. A tiszta magyar városok mint Pozsony, Léva, Ipolyság, Rimaszombat, Kassa: az anyaország határain belül maradt volna, és éppúgy Magyarországé maradt volna az egész Szlovenszko és a rutén föld."

De közbelépett Benes. Latbavetette azokat a baráti összeköttetéseket, amelyeket a konferencia tagjai körében biztosított magának és a néprajzi határ tervét elgáncsolva, stratégiai határt "járt ki" a cseheknek. A stratégiai határvonal következtében nemcsak a keleti Szlovenszko és a rutén föld szakadt el Magyarországtól, hanem tiszta magyar lakosságú széles területek is. (198. old.)

[Benes, Edouard, jogi tanulmányait Franciaországban végezte, 1912-től a prágai egyetemen szociológiát tanított, 1915-től Párizsban dolgozott a csehszlovák önállóság elismertetése érdekében. 1918-tól az új csehszlovák állam külügyminisztere, a Jugoszláviával 1920-ban, Romániával 1921-ben kötött szövetséggel a kisantant megteremtője. 1921-22-ben miniszterelnök; alelnöke a csehszlovák nemzeti szocialista pártnak. A Népszövetség Tanácsának 1923-tól tagja, egy ideig elnöke is. Masaryk után 1935-től köztársasági elnök. Nevéhez fűződik az ún. Benes dekrétum, melyet a Csehszlovákiától levált Szlovákia a mai napig nem helyezett hatályon kívül. A szerk.]

Hogy a trianoni békeszerződés "szerkesztői" mennyire nem törődtek éppen azokkal az elvekkkel, melyeket hirdettek, bizonyítja ezt a Bánság példája... Belgrád és Bukarest között megindult a versengés a Bánságért. Képviselőik jóval a konferencia előtt heves csatározásokat folytattak és sehogy sem tudtak a zsákmányon megegyezni.

Clemenceau, amikor már megunta az utálatossá vált tülekedést, azt indítványozta, hogy döntsék el a vitát népszavazással.

[Clemenceau, Georges (1841-1929.), államférfi. Orvosnak készült, majd Amerikában

tanulmányúton járt. A párizsi kommün alatt Montmartre kommunista polgármestere; 1871-ben, majd ismételen képviselővé választották. Az antirepublikánusok ellenfeleként első lapja, a La Justice, sorra buktatta a kormányokat. A Bloc, majd az Aurore című lapok élén ő vezette a harcot Dreyfus rehabilitációjáért, valamint az állam és az egyház szétválasztásáért. Az egyházi vagyon kisajátításáért folyó küzdelem idején belügyminiszterséget vállalt, ez végleg elválasztotta a szocialista párttól. 1900-tól három évig miniszterelnök, ő kovácsolta össze az angol szövetséget. Lemondása után a fegyverkezés hirdetője a szenátus hadügyi és külügyi bizottságának elnökeként. 1913-ban L'Homme Libre (Szabad ember) címmel új lapot indított, amit a háború kitörése után betiltottak, de L'Homme Enchaîné (Megláncolt ember) címen újból megjelent. Clemenceau már a szenátusban is erélyesen képviselte a háborús politikát, ami fokozódott, mikor 76 évesen miniszterelnök lett. "A tigris" végigjárta a lövészárkokat, a háború után "a győzelme atyja" nevet kapta és ő diktálta a Párizs környéki békék feltételeit. Élete nagy csalódása a győzelem másnapján, 1920-ban 79 éves korában érte, amikor vele szemben Paul Deschanel-t választották köztársasági elnökké. Ekkor Indiába utazott, majd amerikai körútra indult. Megírta emlékiratait (Grandeurs et misères d'un victoire, 1929.) s egyebek közt értékes műve jelent meg Demosthenésről. A szerk.]

Csoda történt.

Pillanatok alatt létrejött a szerb-román megegyezés!

Micsoda? Népszavazás?

Vigyázat! Hiszen akkor bizonyos, hogy a Bánságot, vagy legalábbis jelentékeny részét Magyarország kapja meg.

A szerb és a román küldöttek békésen jelentették tehát a konferenciának, "hogy a kérdés újabb megvizsgálása alapján" sikerült megállapodniok.

Természetesen abban állapodtak meg, hogy a Bánságot egymás közt felosztják. Fel is mutatták a tervet, amely ugyanaz volt, amelyet két évvel előbb Seaton-Watson (Scotus Viator) angol publicista egy propagandafüzetben javasol. [Seaton-Watson, Robert William, angol újságíró. Az Osztrák-Magyar Monarchia nemzetiségi viszonyait tanulmányozta, többször beutazta Magyarországot is, és 1907-től kezdve számtalan, a magyarsággal szemben igazságtalan cikket és könyvet írt Scotus Viator néven e kérdésről. A szerk.]

Clemenceau "tanácsosai" statisztikával a kezükben megnyugtatták Clemenceaut, hogy a terv a valóságos állapotnak megfelel.

Clemenceau megnyugodott. A tervet pedig elfogadták.

A valóságos statisztika és a tények szerint 400.000 szláv miatt egymillió-kétszázézer német és magyar került a szerbek kezébe.

Az, hogy az igazság és a jog elveit teljesen mellőzték azok, akik 1920-ban a győztesek nevében rendelkeztek, valamint az, hogy Magyarország területének osztozkodói még csak a helyi és szigorúan korlátolt helyreigazítások elől is elzárkóztak, olyan hibák, amelyeknek következményei kiszámíthatatlanok. Holott a helyreigazításokat az 1920. évi május 6-iki okmány megengedte és elintézését is szabályozta. (199. old.)

A magyarok ellenségei azokat az érveket sorakoztatták fel, amelyeknek még az alapjuk is hiányzik. A magyarok sem a bánsági szerbeket, sem az erdélyi

oláhokat le nem igázták soha. Úgy a szerbek, mint az oláhok a XII. századtól a XVIII. századig, részint a török, részint a moldvai fejedelmek zsarnoksága elől menekültek oda. Ezeket a menekülteket telepítették évszázadokkal ezelőtt a magyarok a Bánságba és Erdélybe. De ha ezeknek a szerbeknek és oláhoknak volt is jogcímük a nemzetiségi elv alkalmazására, - dacára annak, hogy ők a magyarok honfoglalása után telepedtek le Magyarországon - miért szakították el szülőhazájától a Bánságban és Erdélyben élő két és fél millió magyart?

Még akkor is érthetőbb volna ez, ha a magyarok széjjelszórva éltek volna ezen a területen. De éppen ellenkezőleg: sűrű tömegekben éltek együtt közvetlenül és összefüggően.

Nos tehát?

Ha a nemzetiségi elv kötelező az egyikre, miért nem kötelező a másakra is?

A magyarok nem akarják elismerni az ő legyőzöttségüket? Állandóan tiltakoznak a rajtuk elkövetett "jogtalanság" ellen?

Ne nagyképűsködjünk! A helyzetükben mi is teljesen ugyanazt tennénk, amit ők.

Meg is tettük...

Elveszett tartományaink emlékezetét negyven éven át ébren tartottuk a mi ifjúságunkban. Reményt és akaratot csöpögtettünk beléjük. (...)

Strassburg szobra előtt 1871-től 1914-ig éppúgy, mint a magyarok az elveszett területek szobrai előtt, mi is elmondottuk: "Felejtetni? Nem! Soha!" (204. old.)

...És Magyarországnak nem egy, hanem négy Elzász-Lotharingiája van... (205. old.)

A Szabadság tér északi végében álltak az elszakított országrészek emlékszobrai.

1234

1. Észak - Az emlékmű főalakja a három méter magas, keresztrefeszített Hungária. A hozzásimuló fiú a tót nemzet ragaszkodását jelképezi az anyaországhoz. A kettő egységét kivont karokkal előretörő kuruc alakja védi, emlékeztetve arra, hogy a magyar szabadságért Rákóczi hadaiban tótok is küzdöttek. Alkotója Kisfaludi Strobl Zsigmond (Szent Imre szobra a Móricz Zsigmond körtéren, Szabadság szobor a Gellérthegyen stb.).

2. Dél - A szobor főalakja karddal és a magyar címerrel díszített pajzzsal kel a Délvidéket jelképező svábleány védelmére. Az előtte lévő búzakévék Nagy-Magyarország éléstárát, a Bácskát és a Bánátot jelképezik. Szentgyörgyi István műve (emlékmű a 32-esek terén, Nagyatádi Szabó István szobra a Földművelésügyi Minisztérium előtt, XI. Ince pápa szobra a Várban stb.).

3. Kelet - A szobron az ősi magyar erőt megtestesítő Csaba vezér a megtorlás pillanatát várva felszabadítja a bilincsekbe vert, Erdélyt jelképező - kezében az országrész címerét görcsös reménységgel szorító - alakot. Pásztor János műve (II. Rákóczi Ferenc fejedelem lovasszobra a Kossuth Lajos téren, Vízholdó

lány stb.).

4. Nyugat - A szoborcsoporton az ifjú az elszakított nyugati vármegyéket jelképezi. Térdre hullva borul a magyar Szent Koronára, s míg jobbával a nyugati vármegyék címerpajzsát öleli magához, addig baljával görcsösen tartja a nagy magyar kettőskeresztes pajzsot. Fölötte áll Hadúr alakja, kezét nyugtatva az ifjú címert szorító karján, jobbában védően tartva a nemzet pallosát. Arcán kemény dac, hit és önbizalom. Lábainál szárnyait repülésre tárva a Turul. Sidló Ferenc alkotása (Madách Imre szobra Miskolcon, Nagy Lajos és Hunyadi János domborműve Szegeden stb.).

Hogy mit jelentenek a stratégiai határok, azt láttuk Macedóniában. Ott a pánszerbizmus csendesesen, de ridegen kínoz és kivégez egy védekezésre képtelen népet. Annál elítélendőbb ez, mert úgy véli, hogy senki sem fog vállalkozni arra, hogy ezt megakadályozza. (...) Horvátországban ma (1933.) a horvátokra haditörvényszék, kényszermunka, kínzások várnak. (...)

Mi van a szerződésekkel? Mi van azokkal a jogokkal, amelyeket a szerződés a kisebbségeknek biztosít? A szerződések - higgyék el nekem, aki az igazság és jog alapján átrendezett Európán keresztülutaztam, - csak azokat védik, akik azt végrehajtják és akiknek erős barátaik vannak ahhoz, hogy tiszteletben tartásukat megkövetelhessék. (215. old.)

Íme, Közép-Európában, Párizstól vasúton néhány órányira, - még mindig nyugaton, - Magyarország tizenhárom év óta tiltakozik az ellen a bánásmód ellen, amelyben a trianoni szerződés folytán Romániának, Szerbiának és Csehszlovákiának kiszolgáltatott magyar lakosság részesül. (...)

Belgráddal szemben, a Duna balpartján terül el a magyar síkságnak az a része, amelyet Bánságnak hívtak, és amelyet most a jugoszlávok "Vojvodínának" kereszteltek el. Nyugati jellegű a rendezettség, lakóinak műveltsége és életmódja. Négyötöd részben magyarok és németek. (...) Itt is bezárták a nemzeti kisebbségek iskoláit és könyvtárait. Itt is kényszerítik a gyermekeket, hogy az állami iskolákat látogassák, amelyeknek tanítási nyelve a szerb, s amelyet éppúgy senki sem ért, mint Macedóniában. Itt is megszüntették az egyesülési, gyülekezési és szabad véleménynyilvánítási jogot. A lakosság itt is ki van zárva minden közszolgálatból. (215-216. old.)

...az egész Bánság tele van a múlt emlékeinek romjaival. (...) Zimonyban Magyarország ezeréves fennállásának emlékére egy nagyszerű emlékművet állítottak. Tetején ott díszlett a turul, a magyar heraldikai madár. Szép és művészi volt. Nem volt semmi kihívó jellege. Dinamittal robbantották fel... Nagybecskerekén közadakozásból szobrot emeltek a magyarok Kiss Ernő tábornoknak, aki az 1848-as szabadságharc egyik hőse volt. Ezt is dinamit röpítette a levegőbe. Végül, éppúgy mint Macedóniában, itt is a műtárgyakat, a templomokat, zárdák könyvtárát, múzeumok, magángyűjtemények kincseit, aminek csak valami értéke is volt, elvitték Szerbiába. (217. old.)

A cseheknél és a románoknál mindenütt ugyanez az eljárás. (...) Ők is, éppúgy mint a szerbek, megsemmisítettek mindent, ami a bekebelezett magyarságot a múltra emlékezteti. Ezredéves emlékszobrokat robbantották fel és baltával estek neki Mária Terézia lovasszobrának, amely a magyar képzőművészet egyik

remeke volt. [Fadrusz János alkotása. A szerk.] Lerombolták a szabadságharc vértanúinak szobrát Kassán. Lerombolták Kossuth, Rákóczi, Korvin Mátyás szobrát. Elpusztították, vagy megcsonkították Felső-Magyarország, Szlovákia és Erdély templomaiban a régi nemzeti szenteknek kegyeletben tartott alakjait. Bepiszkolták, megrongálták vagy megszenteltelenítették a háború halottainak összes emlékműveit.

Náluk is rendszer mindazoknak a kötelezettségeknek a megszegése, amelyek a szerződésben meg vannak állapítva. A bekebelezett lakosság vagyonának, nyelvének, vallásszabadságának, kulturális jogainak tiszteletben tartása, polgári és politikai jogainak biztosítása - mind csak papíron vannak meg. (218. old.)

1920. óta csaknem 300.000 magyart, régi tisztviselőket, papokat, tanítókat, vasutasokat, tönkretett kereskedőket, vagy birtokuktól megfosztott földbirtokosokat toloncoltak át a határon. Mi jupon? (...) Magyarország mostani lakosságának egy huszad része mindenét elvesztette. A Szlovákiából, a rutén földről és Erdélyből kiűzöttek teljesen kifosztva lépték át az anyaország határát. (219. old.)

Ha a szerbek és a csehek egyikét sem teljesítették a nemzeti kisebbségekkel szemben vállalt kötelezettségeiknek - mit mondjunk a románokról? (...) A művészet, a tudomány, az irodalom, az oktatás, a gazdasági haladás Erdélyben éppen olyan fejlett volt, mint Magyarországon. A román uralom úgy söpört végig mindezen, mint a pusztító számum. (227. old.)

A templomok, kápolnák, kolostorok százait, a leggazdagabb alapítványokat és a legtekintélyesebb birtokokat elkobozták, hogy ezeket az ortodox román papságnak juttassák. (...) Történik pedig ez mindannak dacára, hogy a békeszerződés a vallásszabadságot és a vallásfelekezetek jogait sérthetetlennek nyilvánította! A papírokat elvitte a szél!

A felekezeti iskolák és magántanintézetek legnagyobb részét szintén elkobozták, vagy bezárták. Ezekből pedig Erdély magyar vidékein több ezer volt. A magyar nyelv tanítását, miután az több mint harmadfél millió magyarnak anyanyelve volt, nem merték eltiltani, de gyakorlatilag lehetetlenné tették annak tanítását. A régi tanítók helyére saját tanítóikat tették, akik csak románul tudtak.

A békeszerződés azt is megtiltotta, hogy a bekebelezett lakosságot kizárják a közszolgálatból, vagy szabad foglalkozások gyakorlásától. A románok erre is találtak orvosságot. Ez pedig kézenfekvő volt: a jelöltektől megkívánták a román nyelven való tökéletes jártasságot. Így az erdélyi magyarokat és németeket törvényes alapon fosztották meg törvényes jogaiktól.

Az agrárreform ürügye alatt itt is, mint Jugoszláviában és Csehszlovákiában, a legtermékenyebb és legjobban művelt földeket elvették magyar tulajdonosaiktól és szétosztották a bukaresti kormány kegyencei között. Az eredmény itt is ugyanaz volt, mint a Bánságban. Az "új" tulajdonosok megelégedtek azzal, hogy jelzálogkölcsonnel megterheljék földjeiket és azután otthagyták azokat. Nagyrészüket ma műveletlen ugar. Birtokuktól megfosztva így családok ezrei a legszörnyűbb nyomorba jutottak. Sok ezren kénytelenek voltak kivándorolni.

Az Univer sulnak a főszerkesztője, Popescu Stelian, volt igazságügyminiszter mondotta: "Erdélyben minden megtörtént, hogy magyarságnak még az emléke is kiirtassék."

Mindazt a visszaélést, amit a szerb tisztviselők követnek el a macedónokkal és a horvátokkal szemben, a románok hiánytalanul alkalmazzák Erdélyben. (228-229. old.)

...Oroszország összeomlása óta a cseh-szlávok és a szerb-szlávok vállalták magukra a pánszláv törekvések megvalósítását. (...) Belgrád és Prága a jövődöbéli nagy Szlávia előharcosai lettek. Benes ösztönözte és irányította őket. (...) Az első feladat, amelyet Benes és pánszerb szövetségesei maguk elé tűztek, a nyugati kultúrájú és katolikus Magyarország teljes megsemmisítése volt. Ennek fennállása ugyanis akadály volt a közép-európai és balkáni szláv tömeg délnyugat felé irányuló szakadatlan törekvésének. (238. old.)

...egy gondolat irányította [t.i. Benest]: túlzott területi követelésekkel arra törekedni, hogy Magyarország feldarabolása alkalmával ne csak a rutén földet kaparintsa meg, - amelynek megszerzésével Csehszlovákiát a bolsevista Oroszország mesgyés szomszédjává akarta tenni - hanem egyúttal Magyarországot elválassa ősi szövetségeseitől, Lengyelországtól. (239. old.)

Határozottan azzal az igyekezettel írtam ezt a könyvet, hogy - ha lehetséges - Franciaország lássa meg azt, amit számára előkészítenek.

A háború visszajön... (242. old.)

SZÁZADUNK BŰNÖSEI

Szemelvények

A háború

A megvásárolt sajtó

...Franciaország - 1909-ben - amikor óvást emelt az Ausztria ellen irányuló orosz-szerb támadási szándék ellen, amúgyis súlyos leckét adott az orosz imperialistáknak. Ezt a leckét a cári uralom soha el nem felejtette és mindent megtett, hogy hasonló eset többé elő ne forduljon.

Az új párizsi orosz nagykövet, Izwolszky, határozott utasításokat kapott a talaj megdolgozására. A nehéz feladat megoldásának megkönnyítésére Izwolszky maga mellé vette tanácsadóját Raffalovicst - az orosz pénzügyminiszter megbízottját - aki tíz évi párizsi tartózkodása alatt teljesen otthonosan érezte magát a francia sajtó köreiben. (Raffalovics, mihelyt megszerezte az összeköttetést a francia sajtóval, 1910. szeptember 13-án a következőket írta az orosz pénzügyminisztériumnak: "Mínthogy lehetetlen mindenkit megvásárolni, selejtezni kellene." 1910. szeptember 13-i jelentés. Bizalmas. Fekete könyv I. kötet - Sazonov levelezése 1910. szeptember 25.) Az ő teendője volt, hogy Izwolszkynek megmutassa az utat, amely a párizsi lapok befolyásos embereinek értékes barátságához vezet. A cél tisztán látszott az orosz nagykövet előtt: a megnyergelt francia sajtóval neki kell a francia minisztereket befolyásolni -

sőt mi több - irányítani! Ez a harcok eszköz megbénít majd minden ellenállást s elvakítja a parlamentet, a közvéleményt! A dolog egyszerű és érthető: rendelkeznie kell a sajtóval, hogy - a döntő órában (Izwolszky Sazonovnak. Sürgöny 1913. július 13.) - rendelkezessen Franciaországgal...

Izwolszky csak ennek a feladatnak élt öt éven át. Okosan, macskaszívóssággal kitartott annak ellenére, hogy kezdetben nehézségekkel kellett megküzdenie... ("Nehéz dolog elbánni az itteni sajtóval, különösen ha anyagi eszközök nem állnak rendelkezésemre." Izwolszky Sazonovnak. 1911. augusztus 4.) Ellenállásra talált... ("Tardieu megragad minden alkalmat, hogy kedvezőtlen színben állítsa be a francia-orosz kapcsolatokat a Temps című lapban." Izwolszky Sazonovnak. 1911. február 16.) De az ellenállás nem törte meg erejét... És a nagykövet rövidesen célhoz ért. ("Tardieu készséggel ajánlotta fel, hogy tollát szolgálatomba állítsa." Izwolszky Sazonovnak. 1912. május 10.)

Ma már jól ismerjük Izwolszkynek a francia sajtó körül kifejtett munkásságát. Tudjuk mennyi pénzt költött el. Tudjuk kik voltak a bizalmasai és barátai, s láttuk tevékenységének eredményeit...

Ismerjük azoknak a névsorát, akiket hazaárulásra csábított és megvesztegetett...

A bolsevisták megnyitották a cári Oroszország titkos irattárának ajtaját. Kímélet nélkül a nyilvánosság elé hurcolták mindenkit és senkiről sem feledkeztek meg.

Szörnyű névsor tárul elénk, amelyen a legragyogóbb nevek hemzsegnek. Nagy nevek, melyek viselői valamennyien térdet hajtottak az aranyrubel előtt. Köztük van Gaston Calmette "Figaro"-ja. Aztán a "Radical". Továbbá Auguste Gauvin a "Journal des Débats" - sugalmazója Henri Letellier, később pedig Charles Humbert lapja a "Le Journal". Majd a "République Française", a "Matin", az "Echo Paris", és a "L'Eclair".

A gyalázatos listából kiordít egy név, amely méltán megdöbbenett mindenkit: André Tardieu - a későbbi miniszterelnök - neve.

Azé a Tardieué, aki a háborút követő békék szellemi atyja s legbefolyásosabb kijárója. Tardieu már ekkor igen befolyásos ember: a "Temps" külpolitikai rovatát szerkeszti. ("Megteszek mindent, hogy a sajtóra hassak, ez annak érdekében történik, hogy biztosítsam azoknak a politikusoknak a barátságát, akikre szükségünk van... Nem szólok bele közvetlenül a pénzek kiosztásába, de a megvesztegetés üdvös és célját eléri... Igyekszem személyesen befolyásolni a legfontosabb párizsi lapokat: a Temps-t, a Matin-t, Journal des Débats-t, a L'Echo de Paris-t. Főleg a Temps magatartását kell kiemelni, amelynek hasábjain most Tardieu ostromolja az osztrák politikát." Izwolszky Sazonovnak. 1912 december 5. - "Gratuláltam Izwolszkynek a Temps új állásfoglalásához. A 6. oldalon a "Dernières Nouvelles" című rovatban, olyan szentpétervári táviratokat találtam, melyeket ő diktált." Raffalovics Sazonovhoz. 1912 december 13. - Följegyzésre érdemes, hogy az állítólagos szentpétervári sürgönyök, melyeket valójában Izwolszky diktált, nem jelenhettek meg André Tardieu láttamozása nélkül. Tardieu volt a rovatvezető szerkesztő.)

Poincaré undorral jegyezte föl: "Izwolszky kiszimatolta, hogy a többi állam milyen eszközökkel dolgozik. Elismerem, hogy sokat tanult és nem tévedett.

Titkos írások megfejtése alkalmával több ízben fedeztem fel gyanús eredetű bankári üzérkedéseket, amelyek összefüggtek ezzel a ténykedéssel. Izwolszky sokszor panaszkodott, hogy bizonyos francia újságokra - kellő pénz hiányában - nem tud megfelelően hatni. (R. Poincaré: Európa fegyverben. 97. old.)

Lebeszéltem őt az ilyen irányú tevékenységről s hozzátettem, hogy a baráti és szövetséges Oroszországtól elvárom, ne tegyen a francia kormány ellenőrzése nélkül semmit." (R. Poincaré: Európa fegyverben. 98. old.)

Két hónappal később az orosz pénzügyminiszter kiküldöttjével, Davidovval közölte Poincaré, hogy "az Izwolszkyknak nyújtott 300.000 franknyi hitelt apró részletekben és csak igen óvatosan, meggondoltan, diszkréten kellene folyósítani." (R. Poincaré: Európa fegyverben. 117. old.)

Ennek az összegnek a szétosztását soha senki sem ellenőrizte. Legalábbis nem úgy, mint ahogy azt Poincaré elképzelte. Akadt olyan francia miniszter, aki az orosz rubelek szétosztását együtt végezte Izwolszkyval. ("A pénzkiosztás, melyben a francia miniszterek is résztvesznek, hatásos és célt ér." Izwolszky távirata Sazonovhoz 1912. december 5-én. Orosz diplomáciai dokumentumok.) De ez a segédkezés nem ellenőrzésből állott, hanem csupán útbaigazításra és tanácsadásra szorítkozott. Kiválasztották azokat, akiknek jó volt a tolluk - de üres a zsebük. (R. Poincaré: Európa fegyverben. 98. old.) A francia lapoknak és jönevű hírlapíróknak orosz ügynökök lettek a diktálói. Így aztán könnyű volt meggátolni, hogy a francia parlament kellő időben őszinte tájékoztatást kapjon Oroszország terveiről.

A legnagyobb újságok - a "Temps", az "Echo de Paris" és a "Journal des Débats" - merész álhíreket közöltek és felháborító hazugságokat terjesztettek. Ez annyival nagyobb baj volt, mert Franciaország leolvasottabb és legmértékadóbb körei éppen ezeket a kitűnően szerkesztett lapokat olvasták. Eszükbe sem jutott, hogy megbízhatóságukban kételkedjenek. Híryanagyukat az összes vidéki lapok is átvették, s így a lelkiismeretlenül terjesztett álhírek az egész ország közvéleményét átítták. Így váltak a hazugságok jóhiszemű polgárok, nyugdíjasok, munkások és parasztok tömegeinek úgyszólván evangéliumává. Húsz éven át milliók és milliók fektették megtakarított pénzüket orosz kölcsönökbe.

Izwolszky - nem is hosszú idő után - eljutott odáig, hogy 1912. december 5-én, Sazonovnak írott levelében beszámolhatott a bőkezű "osztogatás" eredményeiről: "Hála Istennek - írja - nem kell többé küzdenem a francia közvélemény azon meggyőződése ellen, hogy idegen érdekek sodorják a háborúba... (Izwolszky Sazonovhoz. 1912 december 5.) Az oroszok most már valóban azt teheték, amit akartak. Franciaország "be volt dolgozva...", (...) dicsértek és dagályosan leközeltek a lepénzelt francia lapok mindent, ami az oroszok és - 1912. óta - Belgrád érdekeit szolgálta.

Lényeges és kényes kérdésekben a francia újságírók Raffalovicshoz vagy Izwolszkyhoz fordultak: cikkeiket előzetesen bemutatták, vagy gyakran egyszerűen elkérték a közlendő szöveget. ("A Temps 6. oldalán a "Dernières Nouvelles" című rovatban olyan szentpétervári sürgönyöket találtam, melyeket Izwolszky diktált." Raffalovics Sazonovhoz 1912. december 13-án. Orosz diplomáciai okiratok.) Mindezeket a "híreket" úgy adták le lapjaikban, mintha külön levelezőik tudósításai volnának.

Tekintettel arra, hogy a nagy újságoknak tényleg volt állandó levelezője Európa különböző fővárosaiban, ezeket a kétes sürgönyöket, mindig úgy jelezték, mintha az valóban a lap berlini, szófiai, bécsi, belgrádi, bukaresti vagy szentpétervári tudósítójától érkeztek volna. Holott ezek a sürgönyök Izwolszky vagy Vreznics szerb követ párizsi irodáiban készültek...

...Ami a Tempsnél történt, megtörtént másutt is. Ugyanaz a játék folyt mindenhol, ahová az orosz és a szerb pénz elgurult. (...)

Még ma sem [1934. A szerk.] változott a helyzet. Ma - húsz év után is - ugyanígy megy minden a régi csapáson. Semmi sem változott. Csak a módszerek tökéletesedtek...

A békekötés óta szakszerűen vezetik félre és elszántan csalják a francia közvéleményt. Fokozódott az iram a legutóbbi 2-3 év alatt.

"A háború óta ismét tapasztalható - mondotta Poincaré 1925-ben - hogy a külföld illetéktelenül bekontárkodik a hazai sajtó ügyeibe... Szóvá is tettem ezt a kamarában... (R. Poincaré: Európa fegyverben. 98. old.)

...Az 1935-ös módszerek és az 1913-1914-es eszközök között csupán annyi a különbség, hogy a hamis hírekkel egybekötött borraivalókat most nem Szentpétervár és Belgrád, hanem a szovjet és a kisantant sajtóirodái osztogatják...

...Ezeknek a közhangulat "feltüzelésére" szánt híreknek azért van változatlanul hitelük, mert ma is a legnagyobb súllyal bíró lapokban jelennek meg.

...Egy nemrégiben napvilágra került eset, amely - a francia lapokat kivéve - az egész európai sajtót bejárta és mindenütt visszhangra talált, élénk fényt vet a patinával bíró, "komoly" francia sajtó hírszolgálatára.

A Temps 1934. novemberében leleplezett "budapesti különtudósító"-járól van szó...

Kiderült ugyanis, hogy azok a közkezdveltségnek örvendő "Magyarországi levelek", amelyeket a Temps "budapesti különtudósítója" küldött lapjának, valótlanok. Ezeknek a "Magyarországi levelek"-nek egyetlen sora sem származik Magyarországról, ahol a Tempsnek nincs is semmiféle levelezője. A "leveleket" Prágában írták. Georges Marot - Benes félhivatalos lapjának, az "Europe Centrale"-nak a főszerkesztője fogalmazta azokat. Tárgyilagosságukhoz, hitelességükhöz felesleges megjegyzést fűznünk! (...) ("Revue parlementaire" Párizs, 1934. november 1. "Hogyan világosítja fel a Temps az olvasóit..." - Georges Marot igazi neve Damanski. Orosz származású volt. Genfben nevelkedett és Franciaországban honosította magát. Múlt év februárjában halt meg. - Adrien Hébrárd halála és Eugène Lautier távozása óta a honosítottak és az idegenek egy csoportja a Temps-nak színe-javát képezte. Úgy a szerkesztőségben, mint a hírszolgálatban ők voltak a "francia szellem és a francia politika legkiválóbb képviselői." Ezek közé tartozott Marot is.)

A szovjet közléseiből tudjuk, hogy milyen összegekkel vásárolták meg a francia sajtót. (...) Pontos statisztika szerint az alábbi összegeket folyósították: 1904-ben 935.785 arany frankot, 1905-ben 2.014.161, 1905-től 1911-ig 7.894.360, 1912-ben 882.140, 1913-ban 1.102.500 frankot. Ebből 374.000 frankot Izwolszky adott át "borítékok"-ban. 1914-ben 1.025.000, 1915-ben 931.000, 1916-ban 1.153.225 arany frankot. Ebből 100.000 frankot az "Agence des

Balkans" kapott, míg 475.000 frankot ugyancsak Izwolszky folyósított ismét "borítékban". (Orosz feketekönyv II. kötet, Orosz Diplomáciai Levéltár. - D. S. Sazonov: Sechs schwere Jahre.)

A megvesztegetési versenyben Szerbia sem marad el a cári kormány mögött. Nagy összegek vándorolnak a francia propagandára. 1909-től 1912 végéig Szerbia az orosz kormánytól kapott előlegből 275.000 arany frankot fordított erre a célra. Ebből az összegből a "Journal des Débats" és a "Temps" együttesen 150.000 frankot kap. 1913-ban 700.000 frank a sáp, amelyből 230.000 frank a "Temps" és az "Agence des Balkans" között oszlik meg. 1914-ben 760.000 frankból 437.000 frank jut a "Temps"-nek és az "Agence des Balkans"-nak, 45.000 a "Figaro"-nak, 15.000 a "Radical"-nak, 50.000 a "Journal" igazgatójának, Charles Humbertnek és 60.000 a "Journal des Débats"-nak. (Stefanovics táblázata.)

Stefanovics - Szerbia volt párizsi ügyvivője - úgy véli, hogy a béketárgyalások idejében a vesztegetési összegek megtízszereződtek, amikor is a szerb delegáció egészen nyíltan fizetett. (...)

A sajtó ma is [Harmincas évek. A szerk.], a rossz gazdasági viszonyok ellenére, viszonylag még mindig tekintélyes összegeket kap. (...)

1932. augusztusában a párizsi jugoszláv "sajtóirodának" (Boulevard de Courcelles 20.) hat millió dinár volt a propaganda alapja. (0,35 frank = 1 dinár, 1932-es árfolyam szerint kb. 2.400.000 frank) A belgrádi miniszterelnökségnek, a külügy- és belügyminisztériumnak 25 millió (a valóságban azonban 60.000.000) dinár állott rendelkezésére. (0,35 frank = 1 dinár, tehát kb. 9, illetve 21 millió frank) Ez a pénz egyrészt az említett minisztériumok propagandájára volt szánva, másrészt pedig a Jugoszlávia területén tartózkodó idegenek befolyásolására szolgált azzal a céllal, hogy azok a külföldön kedvező információkat terjesszenek. (...)

A prágai kormány majdnem kétszer akkora összegeket áldoz propaganda célokra, mint a jugoszláv kormány - nem számítva ide azt a közös rendőrségi alapot, amelyet a három kisantant állam együttesen létesített Genfben, 1934. májusában és amelyet Benes ellenőriz. (...)

Húsz évvel ezelőtt az orosz "borítékokat" négy szemközt továbbították rendeltetési helyükre. (Izwolszky Sazonovhoz 1912. december 5-én. Feketekönyv.) A "segély-pénzek" szétszétadásának egyes módszereit is pontosan úgy alkalmazzák ma, mint a háború előtti hőskorban. (...) (Izwolszky Sazonovhoz: ugyanez a levél.)

Egyesek (...) annyira megfélemedtek hivatali kötelességükről, hogy méltóbbakkal kellett őket kicserélni. Így például: Dard - volt belgrádi francia követ - a Jugoszláviában tartózkodó francia állampolgárokkal történt visszaélések alkalmával a belgrádi hivatalos "Avala" sajtóügynökség igazgatóját vette maga mellé tanácsadóul. Ugyanez a követ oly rosszul őrizte a követség rejtjelkulcsát, hogy annak másolata a szerb államrendőrség birtokában volt. Egy másik diplomata - a volt magyarországi francia követ - odáig ment, hogy a budapesti francia követséget valóságos rendőri-hírszerzői intézménnyé alakította át a kisantant szolgálatára...

E sorok írója, egy másik könyvében (A háború visszatér. 164. old. Párizs, 1934. Maison du Livre Francais kiadása.) már említést tett arról, mekkora

befolyást gyakorolt a francia közvéleményre a két balkáni háború alatt és a világháború kitörésekor az Agence des Balkans. Ezt a sajtóügynökséget 1913. júniusában Párizsban a holland származású, de Franciaországban honosított Edgar Roëls alapította Adrien Hébrard (a "Temps" igazgatója), Eugène Lautier és André Tardieu támogatásával. (André Tardieu is diplomáciai szerkesztője volt a Journal des Balkannak, havi ezer frank jövedelemmel. A lapot Take Jonescu alapította Bukarestben. Célja volt Sazonov osztrákellenes politikájának támogatása.) Az anyagi segílyt Belgrád, Athén és Bukarest nyújtotta a vállalkozáshoz. (...)

Ha végiglapozzuk az 1914. évi júliusi lapokat, meggyőződhetünk róla, hogy tíz balkáni sürgöny vagy információ közül kilenc az Agence des Balkans-tól származik. (...)

Csak undort és megvetést érezhetünk, ha a világháború kitörésétől számított egy évre visszamenőleg átlapozzuk a "Temps", a "Journal", az "Eclair", a "Matin", a "Journal des Débats", az "Echo de Paris" és a "Figaro" számait. Bűnös hazugságaik célzatosan kiforgatják a valóságot és kizárólag arra törekszenek, hogy olvasóikat egyoldalú, téves és elfogult irányban befolyásolják.

Ha majd a legközelebbi háború [II. világháború. A szerk.] után elolvassuk a sajtó mostanában megjelenő cikkeit, ismét csak undorral fogjuk elhajítani az újságokat...

...A francia tömegek az ország legválságosabb pillanataiban is csak annyit tudtak meg, amennyit a szerb vagy orosz ügynökök bizalmasai: egynéhány tág lelkiismeretű politikus, nemzetközi bankár és üzletember érdekcsoportja jónak látott velük közölni.

...Izwolszky legkedveltebb bizalmasa, André Tardieu ("Minden másnap tárgyalásom van Tardieuval." Izwolszky Sazonovhoz 1912. október 17-én. Orosz Feketekönyv.) - akkoriban Párizs legbefolyásosabb újságírója - alig négy hónappal a háború kitörése előtt Bukarestbe utazott, ahol 1914. március 11-én felolvasást tartott. Az értekezés tárgya nagy politikai eseménynek számított, amely a román előkelőségek érdeklődését a legnagyobb mértékben felcsigázta. A felolvasáson a francia követ társaságában megjelent a román miniszterelnök, a külügyminiszter és a román vezérkar főnöke is. Tardieu úgyszólván a hivatalos küldött szerepében tündökölt és ragyogó ékesszólással tartotta meg felolvasását, az alábbi címmel: "Erdély: Románia Elzász-Lotharingiája."

Valóban merész cím, amely egymagában is alkalmas volt arra, hogy azt Ausztria szándékos kihívásnak vegye. Tetézte ezt a veszedelmet a felolvasó személye is, amely úgy Párizs politikai, mint pénzügyi köreiből egyaránt nagy tekintélynek örvendett. Ezt a tekintélyt joggal alátámasztotta Tardieu rendkívüli intelligenciája, kellő társadalmi összeköttetése. (A Cochin-családdal való összeköttetése révén. [Cochin - francia rézmetszők. Apa és fiú. Utóbbi munkáival nemzetközi hírnevet szerzett, nagyban hozzájárult a klasszicista stílus kialakulásához. A szerk.]

...Az Izwolszky és Take Jonescu által megrendezett felolvasás tulajdonképpen csak leplezte Tardieu igazi szerepét, amely abból állott, hogy megnyerje Románia sovíniszta és imperialista köreit Oroszország és Szerbia pánszláv politikája számára. Tardieu - akit Izwolszky és Veznics szerb követ beavattak Sazonov és a belgrádi Fekete Kéz terveibe (Nagyszerb katonai és

terrorista szövetség. Vezére Dimitrievics-Ápis ezredes, a szarajevói gyilkosság megszervezője.) - pontosan tudta, hogy a monarchia ellen indítandó háború kitörése már csak hónapok vagy hetek kérdése... Sazonov kívánságának megfelelően mindent elkövetett tehát, hogy Románia közbelépését Oroszország és Szerbia oldalán biztosítsa. A Quai d'Orsay szószólójaként szereplő Tardieu fellépésének annál is inkább óriási hatása volt, mert abban egész Románia Franciaország hivatalos gesztusát látta. (...)

A minden oroszok cárijának "lekötelezettjei" olyan jól végezték feladatukat, hogy hű szolgálataikat Szentpétervárott, a megszabott áron felül kívánták megjutalmazni. Sor került hát a busásan kihasználható vasúti, bánya és erdőengedmények osztogatására. A legkülönbélebb ipari és pénzügyi vállalkozás opciói röpködtek a levegőben... (...) Alig két hónappal az általános mozgósítás előtt, Charles Rivet - a Temps szentpétervári levelezője - 200 millió rubel erejéig opciót szerzett főnökei (Eugéne Lautier és Edgár Roëls) számára a Balti- és a Fekete-tenger között megépítendő csatornára. (Egymilliárd aranyfranknak felel meg. Ezenkívül a vállalkozás kiviteléhez szükséges összegeket is a franciák adták volna. A pénzt kölcsön útján szerezték volna meg.) A szerződést Findeisen szentpétervári közjegyző (Perspektive Newsky 11.) szövegezte meg és a francia konzul, monsieur Piettre láttamozta 1914. május 15-én. (...)

Az orosz propaganda értett hozzá, hogyan kell az embereit megvásárolni... A tanulékony kisantant pedig kitűnően elsajátította az orosz módszert. (133-151. old.)

A béke

Milliók egy miatt

...A csehek nem hiába szőtték terveiket négy éven keresztül. A kellő pillanatban ügyes taktikával vették át a megbukott cári Oroszország szerepét, hogy ezen a jogcímen követelhesék az oroszoknak ígért osztrák-magyar hadizsákmányt. (...) A háború kitörésekor a csehek összes nemzeti érdekeiket orosz pártfogójuk oltalma alá helyezték, mert biztosan számítottak Oroszország győzelmére. Memorandumaik, propaganda-köteteik, röpirataik és cikkeik tömegei, amelyekkel elárasztották 1914. októbere óta Amerikát, Angliát és Franciaországot, kizárólag az orosz győzelem kiaknázására voltak felépítve. Masarykot, propaganda-hadjáratai során - kitűzött céljai megvalósításában - szellemes és hozzáértő férfiak társasága: Seaton-Watson, Eisemann (Eisemannak köszönhető egyike azoknak a hazugságoknak, amelyek a legnagyobb szolgálatot tették a cseheknek: "Németország mellett Magyarország viseli az európai háború felidézésének súlyos felelősségét. Tisza imperializmusa csak méreteiben különbözik a pángermán imperializmustól." (Lásd Osusky - "Magyars et Pangermanistes" című művének előszavát.), Ernest Denis (Ernest Denis "La grande Serbie" című műve Izwolszkynak 500.000 frankjába került.), Küffner, Wickham Steed és Kramarz, kitartóan és eredményesen támogatja.

...Az akkori elgondolás Oroszország határait Közép-Európa szívéin át vonta meg. (Masaryk memoranduma a Foreign Office-hoz 1915. április 15-én. VII. rész, 2. oldal (angol idézet).)

De voltak előre nem látható fordulatok is, amelyek hol bénítólag, hol serkentőleg befolyásolták és módosították Masaryk küzdelmét.

Így a bolsevik forradalom, Lenin győzelme 1919-ben, egészen új helyzetet teremtett, amellyel számolni kellett. Az orosz forradalmak után már nem lehetett józanul arra gondolni, hogy a Masaryk, Seaton-Watson, Osusky és Ernest Denis által követelt magyar területeket a vörös Oroszországhoz lehessen kapcsolni.

A bolsevista győzelem meghiúsította Masaryk legfontosabb vágyát! Oroszország nem vonulhatott be diadalmas győztesként a Duna völgyébe!

Feltámadott Lengyelország is régi nagyságában. Az orosz pánszláv uralom benne, közvetlen szomszédja gyanánt, kérlelhetetlen ellenséget kapott. Az egész háború folyamán senki sem számolt ezzel a lehetőséggel!

Az első pillanatban a cári birodalom összeomlása végzetes szerencsétlenségnek látszott. Oroszország már nem hadviselő fél, a megkötött különbéke után nem tagja az antantnak, nem szövetséges többé. Oroszország különválása folytán tehát végzetes csapás érte a cseheket. Franciaország azonban nagylelkűen viselkedett. Befogadta és oltalmazta az Oroszországból menekülő cseh agitátorokat, s ami a legfontosabb: megígérte nekik, hogy mindazt, amit a győztes cári Oroszországtól vártak, Franciaország is megteszi érdekükben. (...)

Masaryk kezdetben visszavonta régi követeléseit és megelégedett a néprajzi határokkal. A békekonferenciához intézett első felterjesztésében nem követelte még Pozsony, Léva, Ipolyság és Kassa magyar városokat. (...)

Benes (...) nagyszerű segítőtársat talált Tardieu személyében, aki Franciaország köré csoportosított kis szövetségesekre támaszkodva akarta biztosítani Európa békéjét... (Lásd Tardieu "La Paix" című munkáját, Párizs, 1921.)

1918. november 3-án - a páduai fegyverszünet megkötése után - Seaton-Watson, a csehek nevében emlékiratot adott be a Foreign Office-hoz, amelyben egész Szlovenszko területére igényt támasztott. Wilson és a többi szövetséges ebben az időben, a pittsburgi szerződés, illetve a római kongresszus alapján, már hivatalosan is elismerték tárgyaló félnek Csehszlovákiát. (...)

Benes (...) felújította Seaton-Watson elgondolását és november 4-én a "Times"-ben, 5-én a "Matin"-ben kifejtette döntő érveit Seaton-Watson követelésének igazolására. (...)

Első ténykedése az volt, hogy visszautasította a Sonnio és lord Balfour által javasolt és Masaryk által már elfogadott néprajzi határt.

...A Trianonban valóra vált cseh igényeket Benes az 1917-es februári titkos francia-orosz szerződésre hivatkozva indokolta.

Amit az orosz szláv eszme a bolsevizmus hibájából elvesztett, mindazt Benes nyerte meg a cseh pánszláv gondolat számára. (...)

A Párizs környéki békében a szlávok évszázados céljai diadalmaskodtak. Az eredmény, bár a cári uralom elbukott, Oroszország időleges kábultsága mellett is, a szláv szempontokat nézve ugyanaz maradt. (...) A trianoni békekonferencia vita nélkül megadta Benesnek mindazt, amit igényelt. Követelései nem találtak ellenállásra.

...A trianoni béke egész hatalmas anyagát az albizottság szlávbarát elnökének, André Tardieu-nek tájékoztató főjelentése foglalta egybe. A hatalmas méretű jelentés előtt mindenki meghátrált. Még azok is visszariadtak a statisztikai adatok, összehasonlítások, térképek, a sok vizsgálat, rajz,

emlékirat, jegyzőkönyv, petíció halmazától, akiket nyugtalanított a nagy sietség. Emberfeletti feladatot kívántak tőlük. ("Az albizottság által bemutatott óriási tömegű bizonyítékot úgysem tudja részletesen átvizsgálni a Tanács." A trianoni békekonferencia jegyzőkönyve a zárólésről, 1919. május 8. Lásd a Carnegie alapítvány levéltárát.)

André Tardieu és szláv szövetségesei ezt előre látták. Így elkerülték a vitát és megszületett Csehszlovákia, az orosz szlávság közép-európai előrse... (273-284. old.)

Hamis tanúk segítségével elítélt Magyarország

Amikor a magyar meghatalmazottaknak átnyújtották - január 16-án - a trianoni békekonferencián megállapított feltételeket, Magyarország képviselői kijelentették, hogy azokat soha alá nem írják. Apponyi Albert gróf, a meghatalmazottak elnöke, nagyhatású beszédben tiltakozott a kegyetlen feltételek ellen, azonban minden mesteri érvelése, szónoki sikere hatástalan maradt. A mindenható vezérférfiaknál süket fülekre talált.

Nem tehetett mást: lemondott. Budapest lázongott.

A Horthy Miklós kormányzósága alatt alakult nemzeti kormány minden erejével azon volt, hogy a bolsevista rémuralom pusztításait rendbehozza. A trianoni békefeltételek ismeretében a közhangulat ezt a kormányt elsöpréssel fenyegette. Ezt meg kellett akadályozni annál is inkább, mert féltő volt, hogy egy esetleges újabb forradalmi megmozdulás esetén a készültségben lévő román hadsereg ismét bevonul az országba. Ebben az esetben pedig megismétlődött volna 1918. novembere, amikor is a román hadsereg rendcsinálás ürügye alatt a Belgrádban Franchet d'Espéray-vel kötött egyezmény ellenére jelentékeny magyar területeket szállott meg és fosztott ki. De készenlétben állott a konkurencia: a szerbek és a csehek is. A nagyhatalmak nem kockáztathattak egy újabb közép-európai háborút - amely különösen a lengyel-szovjet viszony kiélesedése óta kísértett - Párizsban egyezkedést kezdtek. Ezt a megegyezést azonban szándékosan halogatták.

Végül is Millerand, a nagykövetek tanácsának elnöke, 1920. május 20-án átadta a magyar megbízottaknak a békefeltételek végleges szövegét. A végleges szöveghez az alábbi kísérőlevelet mellékelte: "Ha a helyszíni vizsgálat eredménye szükségessé teszi a szerződésben megjelölt határok módosítását és amennyiben a határmegállapító bizottságok arra a meggyőződésre jutnak, hogy a szerződés határozatai bármily tekintetben igazságtalanok, Magyarország fellebbezhet a Népszövetséghez."

Később ezeket írja: "A szövetséges hatalmak elismerik, hogy az érdekelt fél a Népszövetséghez folyamodhat, hogy békés úton bizonyos határkiigazítást eszközöljön ki abban az esetben, ha a bizottságok azt kívánatosnak tartják."

Tizenöt év múlva Millerand szemrebbenés nélkül megcáfolja a kísérőlevélnek tulajdonított fontos szerepet. Millerand a budapesti "Az Est" [Délben megjelenő, liberális irányú politikai napilap, 1910-ben Miklós Andor alapította. Az "Az Est" konszernhez tartozott még a Pesti Napló és a Magyarország. A szerk.] 1935. január 11-i számában tett nyilatkozatában kijelentette, hogy az 1920. május 6-i levelével nem akarta a revíziós lehetőségek útját egyengetni.

Millerand azonban megfélekedezett arról, hogy az akkori időknek még ma is

sok olyan tanúja él, akik nagyon jól ismerték a kísérőlevél megszületésének történetét. ("Mi mind határozottan elismerjük a békeszerződés esetleges revíziójának lehetőségét." Levél Lloyd Georgehoz.) Nagyon jól tudják a kortársak, hogy tagadásán és kormányozható emlékezőtehetségén nem szabad csodálkozni. Millerand tág lelkiismeretét ismerve, még azon sem szabad csodálkozni, hogy "elfelejtette" azokat az indokokat, amelyekkel a kísérőlevelet 1920. április 25-én Clemenceauval elfogadtatta.

Ha Millerand felfrissítené az emlékezőtehetségét, akkor emlékezne Clemenceau-nak a kísérőlevéllel kapcsolatban tett híres mondására is, amely így hangzott: "Annyi kegyetlenséget követtünk el, hogy egyet jővőtehetünk..."

Millerand nyilatkozata "Az Est"-ben annál megdöbbentőbb volt, mert 1920. június 24-én Paléologue a francia külügyminisztérium akkori főtitkára hivatalos jegyzéket intézett Magyarországhoz, amelyben a Millerand kísérőlevelének szellemében megerősítette a revíziós kijelentéseket. Nem érdektelen, hogy ebben az időben Millerand volt a francia kormány miniszterelnöke és külügyminisztere.

Magyarország bízva Franciaország hivatalos ígéretében, 1920. június 4-én aláírta a megalázó békeszerződést.

Az aláírás után három héttel Millerand egy utasításszerű körrendeletben értesítette a Közép-Európában működő határmegállapító bizottságokat, hogy azok a kötelezettségek, amelyeket a szövetséges hatalmak nevében vállalt, érvénytelennek tekintendők. A körrendeletet 1920. június 22-én írta alá Millerand, és így a trianoni határok esetleges kiigazítása, a kísérőlevél ellenére már szóba sem jöhetett. A legérdekesebb az, hogy a bizottságok értetlenül fogadták a "körrendeletet", mivel a kísérőlevélről egyáltalán nem is tudtak. (Az 1920. június 22-i bizalmas körrendelet szövegét a Népszövetség hivatalos lapjában is közzétették. Lloyd George maga is bevallotta 1928-ban, hogy mi volt az értéke azoknak az "okiratok"-nak, amelyek alapján Trianonban a határokat megállapították. "Minden érv, amelyet bizonyos szövetségeseink meggyőzésünkre felhoztak, hazugok és meghamisítottak voltak." A londoni Guild Hall-ban elhangzott beszéd, 1928. október 17-én.)

A "körrendelet" ellenére mégis akadt egy bizottság, amely lelkiismeretesen óhajtotta feladatát megoldani - és a nagyrészt magyar lakosú Muraközt vissza akarta csatolni Magyarországhoz. A Népszövetség jóváhagyta a bizottság döntését, de a szerb kormány, amely már előzőleg megszállotta Muraközt, mereven elzárkózott a kiürítés elől. A nagykövetek tanácsa viszont, amely előzőleg hozzájárult a visszacsatoláshoz, később a szerb tiltakozás hatása alatt eltekintett a határkiigazítástól. (...)

Tizenöt év óta a szövetséges hatalmak kormányai, Franciaországot kivéve, mind úgy cselekedtek és nyilatkoztak, mintha a Millerand-féle kísérőlevél - amelyet pedig az ő nevükben írt Millerand - egyáltalán nem létezne.

1920. június 24-én az orosz Szovjet seregei Varsó kapui előtt állottak. Az ifjú Lengyelországot nagy veszedelem fenyegette. A válságos, zavaros helyzetet Prága úgy használta ki, hogy a bécsi szocialista kormánnyal gazdasági bojkott alá vonta a lengyelekkel szimpatizáló Magyarországot. Prága elgondolása az volt, hogy mialatt a Szovjet-seregek szétverik Pilsudszky szerintük gyenge seregét, Budapesten a gazdasági bojkott következtében kitör a forradalom. A lengyel

vereség viszont megnyitja a bolsevikiek részére az utat Németországba.

Franciaország, mint ezt már fentebb ismertettük, megijedt a közép-európai bonyodalomtól, valamint a bolsevik veszedelemtől, és jegyzékben fordult Magyarországhoz, amelyben a vörös támadás ellen segítséget kért Lengyelország mellett. Lengyelország megsegítése fejében Franciaország biztosította Magyarországot a trianoni béke revíziójáról. (L. Villat: Magyarország szerepe az 1920-as lengyel-bolsevista háborúban. Párizs 1930. "La Revue Mondiale" kiadása.) A Quai d'Orsay minden külügyminisztere, tizenöt év óta, nagyon jól ismeri ezt az okmányt. Nagyon jól ismerte ezt az a Louis Barthou is, aki Bukarestben 1934. június 22-én, hírhedt beszédében kinyilatkoztatta, hogy Franciaország a trianoni határokat minden körülmények között fenntartja.

Nagyon érthető a francia kormány elhatározása, hiszen a csehek meg akarták könnyíteni győzelem esetén az orosz hadak bevonulását Ausztriába és Magyarországra. Ezt bizonyítja az is, hogy az oroszoknak szabad átvonulást helyeztek kilátásba Csehszlovákia területén keresztül. A zsákmányra leső csehek örömmámorban úsztak, amikor Varsót bombázni kezdték a vörösök. A csehek azonban tévedtek. A vörös hadsereg menekülni volt kénytelen Pilsudszky izzó hazafisággal átitatott serege előtt. A csehek természetesen tagadták most már, hogy összejártak az oroszokkal. (...)

De azt, hogy a csehek Lengyelország sakkban tartását, esetleg betörését határozták el, mi sem bizonyítja jobban, mint az orosz-cseh katonai szövetség megkötése és az orosz repülőraj bázisainak megépítése a lengyel határon...

1920. júniusában a francia kormány az említett diplomáciai jegyzéken túl ígéreteket is tett. Mindenáron gátat akart emelni a bolsevista hadseregnek és ennek biztosítása érdekében Fouchet főmegbízott útján nemcsak, hogy megerősítette a Magyarországhoz intézett jegyzékében foglaltakat, hanem Lengyelországnak nyújtandó segítség ellenében megígérte a Ruténföld és Szlovákia visszacsatolását is. Mi sem természetesebb, minthogy a revízió minden ellensége, de főleg André Tardieu - aki elsősorban felelős a trianoni "tévedésekért" - mélységesen hallgattak a francia külügyminisztérium ezen jegyzékeiről és ígéreteiről.

Prágában 1921-ben meghamisítva és hiányosan megjelent a francia-magyar tárgyalások anyaga - de a francia nagysajtó egy sorban sem emlékezett meg ezekről a nagyjelentőségű diplomáciai tárgyalásokról. (Diplomáciai adatok. II. kötet, Prága 1921.)

Benes Eduárd a Quai d'Orsay-n működő bizalmasai révén tökéletesen tájékozott volt. Pontos értesüléseket kapott a budapesti főmegbízott környezetéből is.

Benes a francia-magyar tárgyalásokkal veszélyeztetve látta művét. Megijedt és elhatározta, hogy jegyzéket intéz a francia kormányhoz. Elhatározásáról július 27-én egy magántáviratban értesítette Nincsic szerb külügyminisztert, akit sürgősen tájékoztatott a Budapest és Párizs között megindult tárgyalásokról. Nincsicet arra kérte, csatlakozzon a francia kormányhoz intézendő demarshoz. (...) Nincsic azt válaszolta, hogy meg kell várni a Varsó körül folyó harcok eredményeit... Amikor pedig az oroszokat Pilsudszky megverte, azt tanácsolta Benesnek, hogy erélyesen tiltakozzék Párizsban - de csatlakozást

ekkor sem ajánlott fel. Nincsics ez utóbbi válaszában napján - augusztus 29-én - Benes tiltakozó körjegyzéket küldött szét a trianoni szerződést aláíró hatalmakhoz. (...)

A körjegyzék szétküldésével egyidejűleg magyarázatot kért a Quai d'Orsay-tól. Azt követelte, hogy a Párizs és Budapest közötti tárgyalásokat azonnal szüntessék meg, a Paléologue-féle jegyzéket pedig vonják vissza és érvénytelenítsék. Követelte továbbá, hogy cáfolják meg Fouchet magyarországi francia főmegbízott szóbeli ígéretét. És végül - ez jellemzi Benest - követelte, hogy Maurice Paléologue-ot, közismerten szlávellenes magatartása miatt azonnal bocsássák el a Quai d'Orsay-ról. (1915-ben Maurice Paléologue figyelmeztette a francia kormányt arra a Franciaországot és az európai egyensúlyt veszélyeztető tervre, amelyet Sazonov és Masaryk készített Ausztria-Magyarország teljes elpusztítására.)

A francia kormány érthetően nem elégítette ki Benes kívánságait. Erre Benes Edouárd bejelentette a franciáknak, hogy kilép a szövetségükből. A francia kormány pedig ekkor érthetetlen és menthetetlen engedékenységből teljesítette Benes kívánságait.

Az orosz veszély Pilsudszky győzelmével elmúlt. A franciák most már nem akarták megbontani a szövetségi rendszert, amely közép-európai politikájuk alapja volt.

A cári birodalom által pénzelt politikusok és hírlapírók 1917. óta a cseh-szláv imperialista törekvések zsoldjába szegődtek. Ezeket még Raffalovics és Izwolszky nevelte. A prágai ultimátum idejében ezek az újságírók és politikusok harcoltak a leglelkesebben és leghevesebben az ultimátum elfogadása mellett. Ez meg is történt. Úgy a Paléologue-féle jegyzék, mint a Fouchet által tett szóbeli ígéret folytatás nélkül maradt. Maurice Paléologue-ot pedig - akinek egyetlen bűne az volt, hogy hazája érdekét a cseh politikusok érdeke fölé helyezte - leváltották és helyét Philippe Berthelot-tal töltötték be. (...)

"Elég egy pillantást vetnünk a térképre és máris megállapíthatjuk, hogy Magyarország új határai igazságtalanok." ...Ezt mondta Briand 1921. június 7-én. (A képviselőház évkönyve. 1921. június 7., 2. ülés. 2591. oldal.)

De belátta ezt már ebben az időben a békeszerződés minden aláírója.

Az igazságtalanság annyira nyilvánvaló volt, hogy az Egyesült Államok az új határt nem fogadta el és 1921. augusztus 29-én különbékét kötött Magyarországgal.

Legérdekesebb történelmi tény, hogy maga a szenátus is megtagadta 1921. július 11-én a trianoni szerződés végleges jóváhagyását. Jouvenel, Lamarzelle, Bourgeois tábornok és de Monzie felvilágosításai után komoly politikai körök fel voltak háborodva. Margaine, Lénail, Paul Boncour, sőt maga az előadó, Daniélou, július 7-én egyenesen vádolták a képviselőházat a trianoni határozatok miatt. A szenátus végül is úgy határozott, hogy csak azzal a feltétellel fogadja el a trianoni szerződést, ha a kormány felülvizsgálhatja a bejelentett tévedéseket és igazságtalanságokat. (Mindazokkal szemben, akik Franciaország jövőjéért feláldozták gyermekeiket, szégyelném elismerni, hogy egy ilyen gyalázatos szerződést aláírok." De Lamarzelle, 1921. július 11.) Ezt a kötelezettséget azonban, amely a szenátus jóváhagyásának feltétele volt, nem teljesítették soha.

Jog szerint tehát ebből az következik, hogy a trianoni szerződést még ma sem szentesítette Franciaország. (Hivatalos Napló. 1921. június 11. 1697-től 1703. oldalig.)

Maga Masaryk köztársasági elnök is sajnálatát fejezte ki Benes erőszakos trianoni győzelme miatt és állandóan hangoztatta a revízió szükséges voltát.

"Nagyon hajlandó vagyok figyelembe venni a jelenlegi határok revízióját Magyarország javára" - jelentette ki 1930. augusztusában Polson Newmannak, a "The XXth Century" című nagy angol szemle főszerkesztőjének. (...)

Csehszlovákiában különösen furcsa a helyzet, mert ott a nemzeti kisebbségek vannak többségben. (13 millió csehszlovák közül 8 millió német, lengyel, magyar, tót és rutén, akarata ellenére csehszlovák.)

Mindenki nyíltan elismeri, hogy a Magyarországon osztozó győztesek makacs ellenállása, amellyel visszautasítanak minden változást az 1920-ban megállapított határokon, továbbá a rettentő elnyomatás, amelyben a néprajzi kisebbségeknek részük van, olyan helyzetet teremtettek Európa szívében, amelyen nem javíthat semmiféle szövetségi rendszer, semmilyen megegyezés, vagy diplomáciai elgondolás. (...)

Lloyd George 1920. június 30-án Vajda-Vojvoda román miniszterelnöknek még határozottabb kijelentést tett: "A magyar követelések legnagyobb része jogos. Keresnünk kell a kiegyezés módoszatait." (Viorel Tilea, Vajda-Vojvoda titkára: Románia diplomáciai tevékenysége 1919. novemberétől 1920. márciusáig. Bukarest 1922.) (291-305. old.)

Meghamisított történelem

Barthou francia külügyminiszter a kisantant államaiban tett látogatása során a román parlament külön ülésén, amelyet 1934. június 22-én rendeztek tiszteletére Bukarestben, igen súlyos megállapításokat tett. Kijelentette, hogy Franciaország soha nem fog beleegyezni abba, hogy Romániától akár egy talpalatnyi földet is vissza vegyenek. Beszédét így fejezte be: "A béke visszaadta Romániának régi határait."

Barthou állítása valótlan. Bukaresti beszéde után Belgrádba utazott, ahol a szerajevói merénylettel kapcsolatban hangoztatta Szerbia ártatlanságát, holott a szerbek bűnrészességét a történelmi kutatás már régen és kétségtelenül megállapította. (...)

De térjünk vissza a történelmi határokra, amelyekkel a nagyhatalmú külügyminiszter a románokat megajándékozta. Románia Dobrudzsát 1913-ban Bulgáriától, Besszarábiát 1918-ban Oroszországtól, Bukovinát, Erdélyt és Bánátot 1920-ban a monarchiától ragadta el. Ezek az országrészek soha nem tartoztak Romániához. A románok Dobrudzsát könnyen szerezték. Nyugati határaikat ajándékba kapták. "Hódított határok"-ra tehát csak a győztes nagyhatalmak jóvoltából tettek szert.

Románia, Szerbia és Csehország egyetlen olyan területet sem kapott Trianonban, amely valaha az övé lett volna! Csehszlovákia államiségét is a trianoni békének köszönhetette. A békekonferencián a szerbek és a csehek és a románok által magukénak követelt országrészek a történelem folyamán soha nem voltak birtokukban. (...)

Elisée Reclus szerint Magyarország már ezer év előtt is a legtökéletesebb földrajzi és politikai egységet alkotta. Egységes állam volt, éppúgy, mint Franciaország. [Elisée Reclus (1830-1905.), francia földrajztudós. 1870-ben a párizsi kommun résztvevője, száműzték, Svájcban élt, 1879-ben amnesztiát nyert. 1873-ban járt Magyarországon, 1881-ben a MTA kültagjává választotta. 1893-tól a brüsszeli egyetem tanára. Főbb művei: Nouvelle Géographie Universelle (19 kötetes leíróföldrajz), L'homme et la terre (1905.). Magyarul megjelent: A Föld (1879-80.), A hegyek története (1881.), A patak élete (1894.). 1877-ben Magyarország dunavölgyi hivatását értékelő nyilatkozatot tett. A szerk.]

Horvátország már nyolcszáz éven át élt Magyarországgal vállalt sorsközösségben, amikor a szerbekhez csatolták. [Zvonimir (1076-89.) horvát király meggyilkolása után trónra lépő II. Sztjepannak (1089-90.) nyomaveszett, az országban anarchia támadt. A horvát főurak és dalmát városok I. László magyar királyt, Ilonának, Zvonimir özvegyének fivérét hívták segítségül. László Horvátországot a Kulpáig birtokába vette (1091.). A bizánci császár dalmát szigeteket és városokat foglalt el, szövetségeseit, a kunokat Magyarország ellen küldte. Szent László visszafordult, Horvátország kormányzását Álmos hercegre bízta. A Kulpán túli részt Kálmán 1097-es hadjáratával vette birtokba, majd megegyezett a horvát főurakkal, akik Kálmánt 1102-ben királlyá választották, viszont a magyar király biztosította a horvátok jogait. A szerk.] Pedig a horvátok műveltsége, vallása és érdeke a magyarokhoz kötötte. A tótok és rutének ezer évig éltek együtt a magyarokkal, mégis átengedték őket a cseheknek. Erdély és Bánát ezer éven át magyar föld volt, ennek dacára Romániához csatolták. Az Ázsiából ideszakadt ősmagyarok és azok utódai telepedtek le először a Kárpátoktól övezett hatalmas pusztákon.

1919-ben a béke hatalmas döntőbírái is elismerték, hogy "a szlovákok és rutének, a Bánát és Erdély románjai, a Bácska szerbjei, a horvátok és szlovénok századokon át a magyar állam keretébe tartoztak és ez alatt az idő alatt nemzeti életük összeolvadt a magyarokéval... De ez semmiképpen nem befolyásolhatta fajtestvéreik követelésének jogosultságát. Ha egy nép felszabadítása a cél, egészen mindegy, hogy évezredes vagy újabb keletű leigázásról van szó."

Millerand, a nagykövetek tanácsának elnöke írta e nagyjelentőségű sorokat 1920. május 6-án a magyar megbízottaknak írt kísérőlevelében. Szavainak látszólagos igazságával a tömegekre akart hatni. (...) Millerand kijelentése a legveszedelmesebb álokoskodás. (...) Franciaország a fokozatos területfoglalások és néphódítások klasszikus földje. Lassan terjeszkedett egy magasabb műveltségű és nagyobb hatalmú központ körül, míg felépítette fokozatosan növekedő államát. Tizenöt századon keresztül alakult ki az egykori központból - az Île-de-France-ból - a mai Franciaország! Számos tartomány önként csatlakozott hozzá, másokat meghódított! Ha Franciaország elismeri Millerand álláspontjának jogosságát, milyen alapon követelhetné vissza tartományait, ha egy háború szeszélye egyszer elragadná azokat? Mert Millerand nem ismerte el az önként vállalt sorsközösség és az évezredes birtoklás szent jogát.

Minden modern államra éppen annyi joggal lehetne alkalmazni ezt az "igazságot", amelyre hivatkozva megcsonkították Trianonban Magyarországot.

1871-ben a németek is ennek a téves okoskodásnak az alapján vették el

Elzász-Lotharingiát. (...) Ha Franciaország jogtalanak bélyegezte a német követeléseket, hogyan ismerhette el igazságosnak Magyarország feldarabolását? (...) A magyarok sohasem hódítottak meg cseh, szerb és román területeket és sohasem ígázták le azok lakosságát. Minden talpalatnyi föld, amelyet 1920-ban Magyarországtól elvettek, kizárólag a magyaroké volt! Egyetlen elvett területről sem lehet azt állítani, hogy a lakosság szabad akaratából cserélt gazdát. E területek annyira magyarok voltak, hogy az új birtokosok féltek a népszavazás eredményétől és azért tiltakoztak ellene. "Csehszlovákia megteremtése és a népszavazás között kellett választanunk" - ismerte be az, aki Magyarország feldarabolásának felelős szerzője. (André Tardieu: La Paix 1920.)

Amikor a török 1444-ben László királyt [I. Ulászló (1424-1444.), a magyar rendek által a csecsemő László helyett 1440-ben választott király. A szerk.] megverte Várnánál, hatalmas szerb tömegek menekültek Dél-Magyarországra. A XVI. század végén 60.000 szerb kelt át a Dunán az ipeki püspök vezetésével. Ebben az időben már 400 év óta álltak a magyarok megerősített várai a Duna mentén. A horvátok 1102-ben választották meg Kálmán királyt uralkodójuknak. A szerb települések idején Horvátország már 350 éve közös államot alkotott Magyarországgal.

A románok azon az alapon formáltak jogot Erdély birtokára, hogy ők a Traján császár által letelepített római zsoldosok leszármazottai. Ez az állítás történelmi hazugság. (...)

A románok semmiféle kapcsolatban nem voltak Traján zsoldosaival. (...) A sorozatos ázsiai betörések Traján egykori zsoldosainak minden nyomát eltörölték Erdélyben, amikor a X. század elején az oláh törzsek Moldva és Vlachia területére léptek.

A magyarok akkor már száz év óta szorgalmasan munkálkodtak az erdélyi medencében, hogy a barbár pusztítások nyomán lakhatóvá varázsolják e földet. Erdély négy századon át dacolt a törökkel, még akkor sem hódolt meg, amikor a török Magyarországot elfoglalta és időlegesen birtokolta. Erdély szabad földjéről indult meg az a támadás, amely a törököt a Duna túlsó partjára vetette vissza.

A XV. század óta tömegesen érkeztek oláh parasztok és pásztorok Erdélybe. A XVI. századtól a XVIII. század végéig sokan menekültek oda a török basák és hűbéreseik, a gyenge moldvai és oláh hercegek zsarnoki uralma elől. A magyar nemesek birtokain a bevándorolt románság éppen olyan "elnyomatás" alatt élt, mint az a parasztság, amelyet Európa bármely országában a hűbérurak tartottak iga alatt.

Sorsuk sem jobb, sem rosszabb nem volt, mint az Île-de-France jobbágyaié. (...)

Erdélyben a háború kitöréséig 2900 román iskola működött, amelyből 1480 állami volt. Minden 850 lakosra egy iskola jutott, míg ugyanakkor Nagyromániában még most is csak egy jut 1500 lakosra.

Erdély, Horvátország, Bánát 1919-ben a legszélesebb körű önkormányzat alapján állt s a művelt nyugati nemzetek politikai és polgári jogait élvezte.

Erdély az európai műveltség és haladás egyik híres központja volt. Irodalmi, művészeti és tudományos élete, anyagi jóléte olyan fejlődési fokot ért

el, hogy még a 16 éves román uralom sem tudta teljesen elpusztítani.

Ma [1935. A szerk.] ugyanaz a helyzet Erdélyben, mint amilyen helyzete a pánszerb diktatúra kezdetén Horvátországnak volt (...) A románok éppúgy fosztják ki és nyomják el a nekik kiszolgáltatott 2,5 milliós magyarságot, mint a szerbek a horvátokat és a macedóniai bolgárokat. (...) Csak a módszerek különböznek, a célok és az eredmények azonosak Belgrádban és Bukarestben.

A románok tizenhat év alatt egyetlen esetben sem teljesítették a kisebbségekkel szemben vállalt kötelezettségeiket. Románia csakhamar megtagadta az 1919. december 9-én a szövetséges hatalmaknak adott ünnepélyes ígéret teljesítését.

Erdély katonai megszállása óta a román közigazgatás semmit sem mulasztott el, hogy Stelian Popescu szavai szerint: "Még a magyarság emlékét is kiirtsa Erdélyből!" (...)

Javaikból kifosztva, nyomorra kárhozzátják őket. Gyermekeiket elnemzetlenítik. Szívüket, lelküket megmérgezik. Elrabolják nyelvüket. Iskoláikat elnéptelenítik. Könyvtáraikat elpusztítják. Templomaikat elkobozzák. Papjaikat és tanítóikat elüldözik. De minden intézkedést a közrendre való hivatkozással foganatosítanak. Általános érvényű törvényeket alkotnak s ezekkel a ravasz módszerekkel játsszák ki a kisebbségi szerződést és a népszövetségi ellenőrzést.

A kisebbségi vagyon elleni merényletet a földreform köpenyége alá rejtették. Ez a törvény elméletileg minden román alattvalóra érvényes, de gyakorlatilag csak a nemzeti kisebbségekre alkalmazták. (...) Ezen az alapon forgatták ki vagyonából az erdélyi magyarságot, tekintet nélkül arra, hogy 2 hektár vagy 20.000 hektár vagyona volt-e.

Az erdélyi magyaroktól elrablott hatalmas vagyont azonban nem fordították a régi Románia ínséges lakosságának talpraállítására. Pedig ez volt a földreform bevallott célja.

Romániában, csakúgy, mint Jugoszláviában és Csehszlovákiában, a kifosztott magyarok birtokain a politikai élet hatalmasai osztoztak: Take Ionescu, a Bratianu fivérek, Angheliesco, Popovici, Titulescu, Popescu, Averescu tábornok, a földreform útján milliós vagyon uraivá váltak. (...) A hatóság az elüldözött lakosság birtokát "elhagyott"-nak nyilvánította és szabadon osztogatta a román püspököknek és szerzetesrendeknek. A jogos tulajdonosok földönfutókká lettek, amennyiben halálra nem gyötörték őket. Így rabolták el a székely és magyar földbirtokosok ingatlan vagyonának nagy részét. (...)

Tanszabadság? Kisebbségi nyelv? Ismeretlen fogalom.

Érdekes, hogy a több ezer magyar iskola közül, melyet Erdély 1918-ban fenntartott, egyet sem zártak be a román kormány rendeletére. De román nyelven vizsgáztatják a magyar iskolák tanulóit... Tanítóik csak akkor taníthatnak magyarul, ha igazolják, hogy tökéletesen tudnak románul. A történelmet és a földrajzot pedig csak román tankönyvekből tanítják. (...) Közalkalmazott gyermeke elbocsátás terhe mellett csak állami iskolába járhat.

Tilos a magyar nyelv a közigazgatásban. Ez az intézkedés több mint egymillió magyart zár ki automatikusan a közpályákon való érvényesülésből.

A magyar iskolák többnyire egyházi segélyből tengődnek. A földreform

azonban kiforgatta az egyházakat vagyonukból s így tíz iskola közül kilenc automatikusan szűnt meg. Ahogy ez a rendszer szétrombolta a magyar nyelvű népiskolát, ugyanígy ártott a középfokú tanintézeteknek, egyetemeknek. (...)

Mióta a francia győzelem biztosította Romániának Erdély birtokát, a románok nagyszerűen értenek ahhoz, hogy saját kényük-kedvük szerint magyarazzák a szerződéseket.

Szerbia bottal valósítja meg a nemzeti egységet? ...A románok is... (...) A csehek vakmerően fittyet hánytak vállalt kötelezettségeiknek? A románok is... (307-317. old.)

A románok azt állították Trianonban, hogy Erdély tisztán román jellegű. (Orlando érdeklődött Bratianunál az erdélyi lakosság nemzetiségi megoszlása iránt. Bratianu úgy felelt, hogy 2.300.000 román mellett 1 millió magyar él Erdélyben, akik mind "hivatalnokok és katonák". Orlando erre szó nélkül átnyújtotta Bratianunak a románok memorandumát amely szerint Erdély lakossága 5.252.000 lélek.) Ezt az állítást több békedelegátus is megcáfolta és André Tardieu erőszakos álláspontjával szemben is kivívták, hogy a szövetségesek az erdélyi kisebbségek védelmét külön szerződésben biztosítsák. E követelmény elől Románia nem tudott kibújni.

Így St. Germainban a románok szerződést írtak alá, amelynek első szakasza értelmében ugyanis: "Románia arra kötelezi magát, hogy a kisebbségek védelmét alaptörvényei közé iktatja és nem hoz olyan törvényt vagy rendeletet, illetve nem indít olyan hivatalos eljárást, amely a kisebbségek jogaival ellentétben áll."

A 21. szakasz értelmében: "A szerződés határozatainak végrehajtását a Népszövetség biztosítja. Amennyiben jogi kérdésekben vagy a tények elbírálásában véleménykülönbségre kerülne sor, a vitatott kérdést az állandó nemzetközi bíróság fóruma elé terjesztik. A bíróság határozata megfellebbezhetetlen és jogerős."

Azonos feltételeket szabtak Szerbia, Csehszlovákia és Lengyelország részére is. (...)

Papírosjogaik dacára az erdélyiek éppen úgy jártak, mint horvát, macedón vagy tót sorstársaik és mint valamennyi áldozat, akit Genfben csak ügyének igazsága védett.

A nemzetközi bíróság színe előtt tizenhat éven át hiába bizonygatták igazukat a nemzeti kisebbségek, hiába tiltakoztak és kértek igazságos ítéleteket. Mindenütt és mindig a Népszövetségbe ütköztek... Beadványaikat, vádjaikat, panaszait - a legpontosabb adatok és kétségbevonhatatlan okiratok ellenére - kiadták valamilyen népszövetségi előadónak "tanulmányozás" végett. Ez a "tanulmányozás" következetesen azzal az eredménnyel végződött, hogy az ügy végleg elaludt. (...) A szerb kegyetlenkedés a békekötés óta ötszáz ezer macedónt űzött el szülőföldjéről. A nemzeti kisebbségek színe-javából 1919. óta másfél millió horvát, szlovén és tót keresett külföldön menedéket! (...) Bár a határokat szigorúan őrzik és az átkelés veszélyes, mégis naponta újabb és újabb tömegek gyarapítják a hontalanok számát.

Négy százezer erdélyi magyar hagyta el a békekötés óta szülőföldjét kiutasítás, kiüldözés vagy nyomora következtében. Mindezek régi hivatalnokok,

papok, tanítók, bukott kereskedők és tönkrement birtokosok, akik már megtanulták, hogy hogyan értelmezi az új hódítójuk az "egyenlőség, az igazság és a szabadság" szent elvét. (307-322. old.)

A Pozzi írásaiból készült szemelvények "A háború visszatér..." 1935. évi első magyar kiadásából és a "Századunk bűnösei"-nek a HOGYF EDITIO, Budapest által 1500 számozott példányban kiadott reprintjéből készültek.

Henri Pozzi "A háború visszatér..." című könyve megjelent:

Magyarul: A háború visszatér... (Dr. Marjay Frigyes, Budapest, 1935)

Franciául: La Guerre Revient... (Editions Paul Berger, Párizs, 1934) á la Maison di livre Français - 15 kiadás

Angolul: Black Hand over Europe (F. Mott and Co., London, 1935)

"Őszintén reméljük, hogy e helyzet fokozatos megváltoztatásában Pozzinak is komoly szerepe lehet és lesz is." - zárja előszavát a "Századunk bűnösei" reprintjének kiadója. Hasonló reménnyel tesszük közzé Henri Pozzi két könyvének szemelvényeit.

A fenti cikk a Magyar Idő (a Trianon Társaság értesítője) 2000. márciusi számában jelent meg.